

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1467

Vragen van het lid **Amhaouch** (CDA) aan de Minister van Economische Zaken en Klimaat over *het bericht «US touts Biden green subsidies to lure clean tech from Europe»* (ingezonden 31 januari 2023).

Antwoord van Minister **Adriaansens** (Economische Zaken en Klimaat) (ontvangen 7 februari 2023).

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht «US touts Biden green subsidies to lure clean tech from Europe»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2 en 3

Herkent u de signalen dat verschillende staten uit de VS, waaronder Michigan, Ohio en Georgia, hun activiteiten om Europese (investerings van) *clean tech* bedrijven naar de Verenigde Staten te halen hebben opgeschroefd?

Kunt u aangeven in hoeverre is dit ook in Nederland zichtbaar is, bijvoorbeeld door een toename van het aantal handelsmissies of wervingsactiviteiten van Amerikaanse staatsinvesteringsfondsen?

Antwoord 2 en 3

Dergelijke signalen hebben mij niet eerder bereikt, buiten het krantenartikel in de Financial Times om.

De Nederlandse overheid, in samenwerking met onder andere Nederlandse ontwikkelingsmaatschappijen, provincies, steden en gemeenten, is via de Netherlands Foreign Investment Agency (NFIA) zelf actief met het werven van buitenlandse bedrijven, waaronder met vestigingen in de VS.

Op eenzelfde wijze hebben landen en regio's van buiten de EU vertegenwoordigingen in de EU. Deze vertegenwoordigingen geven aan bedrijven

¹ Financial Times, 24 januari 2023, «US touts Biden green subsidies to lure clean tech from Europe». (https://www.ft.com/content/ca95d8e4-79f4-44bb-9d74-df86809de098?accessToken=zwAAAYXpBhWvkdPKIdjkefREu9OddN-GgJ3gmA.MEUCIG3SujWu9g9ZHpOcoCfOAKAcD9qNig7OxCsETvq2PsrLAiEAyjN-c28LAyOUgZCKB0efCY_9pCjg5y1ofRKWcQsdZ0A&sharetype=gift&token=fd08b2c1-3989-4962-938a-edc1974136d6)

informatie over het vestigingsklimaat in hun landen en regio's. Dit geldt ook voor diverse Amerikaanse staten.

Er kan aangenomen worden dat de Amerikaanse staten daarbij ook informatie verstrekken over de Inflation Reduction Act. De Nederlandse overheid houdt deze activiteiten niet bij.

Ik heb de post in de Verenigde Staten en in het bijzonder de NFIA benaderd met de vraag of zij in hun netwerk in de VS hebben gemerkt dat staten zoals Michigan actief binnen de EU bedrijven proberen aan te trekken. Noch vanuit de post, noch op een andere wijze heb ik het signaal ontvangen dat er een toename zou zijn in het aantal handelsmissies en wervingsactiviteiten van Amerikaanse staatsinvesteringsfondsen in Nederland.

Vraag 4, 5 en 6

Kunt u aangeven in welke sectoren of bedrijfstakken deze ontwikkeling het meest zichtbaar is?

Zijn er concrete gevallen bekend van bedrijven in Nederland die door Amerikaanse functionarissen actief worden geworven met nieuwe Inflation Reduction Act-subsidies (IRA) op zak? Zo ja, hoeveel zijn dit er en in welke sector zijn deze bedrijven actief?

Zijn er Nederlandse bedrijven die zich hebben gemeld en overwogen om zelf naar de Verenigde Staten te vertrekken in verband met de ontwikkelingen rondom IRA?

Antwoord 4, 5 en 6

Zoals aangegeven lijken dergelijke wervingsactiviteiten, in ieder geval binnen Nederland, beperkt te zijn. Deze zijn zodoende ook niet zichtbaar in specifieke sectoren of bedrijfstakken. We hebben nog geen signalen ontvangen dat bedrijven overwogen te vertrekken naar de VS. Wel is bekend dat een voorgenomen investering is afgeketst. In dit geval ging het om een samenwerking tussen VDL Nedcar en de Amerikaanse autofabrikant Rivian die afgelopen november voor de tweede maal niet door is gegaan. De IRA-subsidies werden als reden genoemd voor Rivian om van de deal af te zien.² Het gaat hier echter niet om een vertrekkend bedrijf, maar een inkomende investering die niet door is gegaan.

Verscheidene Nederlandse bedrijven hebben wel aangegeven grotere investeringen in de VS te overwegen vanwege de IRA. Dit betekent niet dat deze bedrijven Nederland verlaten. Zo is bekend dat het Nederlandse OCI haar fabriek in Beaumont, Texas gaat uitbreiden om blauwe ammoniak te produceren. De IRA heeft een belangrijke rol gespeeld bij dit investeringsbesluit. De blauwe ammoniak zal in Beaumont geproduceerd worden voor lokale en exportmarkten, waaronder de EU. Deze investering gaat gelijk op met een verdriedubbeling van OCI's ammoniakterminal in Rotterdam.³ Ondernemers zien mogelijkheden om hun toeleveringsketens te diversifiëren, waarbij vestigingen, waardeketens en productiefaciliteiten in Europa van belang blijven. De IRA creëert op die manier ook groeimogelijkheden voor Nederlandse bedrijven, zoals in de offshore wind energie, waarbij Nederlandse bedrijven meegroeien met de snel stijgende sector in de VS. Een aantal bedrijven hebben zich hier ook positief over uitgelaten in de media.⁴ Het is hierbij relevant om te benoemen dat de EU op financieel terrein niet onderdoet voor de IRA. Zo gaat 30% van het totale EU-budget van € 1,8 biljoen naar klimaatgerelateerde projecten, wat neer komt op € 550 miljard. De EU investeert daarmee meer in klimaatgerelateerde opgaven dan de VS met de IRA en de Infrastructure Investment and Jobs Act (IIJA). Echter, het lijkt in de VS wel makkelijker voor bedrijven om aan de beschikbare middelen te komen. In de EU zijn de beschikbare financiële middelen veel meer versnipperd over lidstaten, fondsen of subsidie-instrumenten. De EU-steun gaat ook doorgaans niet verder dan pre-commerciële steun. De steun wordt in de VS vooral gegeven via belastingkortingen en lijkt daarmee simpel, overzichtelijk en voorspelbaar voor bedrijven. Door de opzet weten bedrijven veelal ex-ante

² Zie «VDL Nedcar zag twee keer deal met Amerikaanse autofabrikant Rivian afketsen», Financieel Dagblad, 8 november 2022.

³ Zie «OCI investeert verder in blauwe ammoniak», Energiea, 12 september 2022

⁴ «Europa reageert te bang op de klimaatsteun van Amerika», Financieel Dagblad, 25 januari 2023.

hoeveel steun/toeslag ze kunnen krijgen en dat geeft zekerheid voor het opbouwen van een businesscase.

In de Europese Unie zorgen niet financiën, maar onder andere de lange doorlooptijden voor vergunningen nu voor de meeste vertraging en onzekerheid. Het kabinet kijkt nu binnen de EU of vergunningsprocedures versneld kunnen worden. Ook zal, zoals aangekondigd in het Green Deal Industrial Plan, gekeken worden hoe bestaande fondsen beter benut kunnen worden voor het versnellen van de energietransitie.

Vraag 7

Welke invloed heeft deze ontwikkeling volgens u op het Nederlandse vestigingsklimaat?

Antwoord 7

Ik zie dat Amerikaanse partijen hun investeringen in Europa en Nederland vaker uitstellen. Dit geldt bijvoorbeeld voor de fabrikanten van elektrische auto's. Dit creëert de mogelijkheid dat Amerikaanse bedrijven de komende jaren in grotere mate dan voorheen binnen de VS zullen investeren, wat de investeringen in Nederland en de EU kan verminderen. Dit wordt bevestigd door de NFIA. Ik vind dit een reden tot zorg.

Dit laat onverlet dat Nederland en de EU nog steeds een aantrekkelijke vestigingsplaats zijn voor bedrijven, mede dankzij de aanzienlijke investeringen die al binnen Nederland en de EU plaatsvinden in de verduurzaming van het bedrijfsleven en de ontwikkelingen en toepassing van nieuwe, groene technologieën. Ondanks de goede uitgangspositie die Nederland heeft, zie ik wel een toenemende druk op het vestigings- en ondernemingsklimaat. Ik heb daarom afgelopen oktober mijn strategische agenda Ondernemingsklimaat aan de Tweede Kamer gestuurd.⁵ Hiermee versterk en vernieuw ik het ondernemingsklimaat. We brengen de basis op orde en focussen op het stimuleren van bedrijfsactiviteiten die cruciaal zijn voor de transitie en de weerbaarheid van de economie op de lange termijn. Binnen de EU bekijken we ook de komende tijd wat mogelijk verder nodig is om de aantrekkingskracht en het concurrentievermogen van Nederland en de EU te versterken. Een voorbeeld hiervan zijn de voorstellen die de Europese Commissie noemt in haar Green Deal Industrial Plan van 1 februari jl.

Vraag 8 en 9

Wat stelt Nederland tegenover deze toegenomen activiteiten om ervoor te zorgen dat de investeringen in *clean tech* in Nederland overeind blijven? Kunt u toelichten of en zo ja hoe in Nederland in gezamenlijkheid met overheid, bedrijfsleven en fondsen op deze ontwikkelingen wordt ingespeeld, om enerzijds kansen voor de industrie te benutten, en anderzijds het Nederlandse vestigingsklimaat te bevorderen?

Antwoord 8 en 9

Naast de bestaande EU-fondsen investeert Nederland samen met het bedrijfsleven aanzienlijk in bedrijfsverduurzaming en de ontwikkeling en toepassing van duurzame technologieën. Onder andere de maatwerkafspraken (€ 3 miljard uit het Klimaatfonds van € 35 miljard) en de investeringen vanuit het Nationaal Groeifonds (€ 20 miljard) zijn hier voorbeelden van. Met de maatwerkafspraken in het bijzonder biedt het kabinet een belangrijk deel van de industrie een instrument om investeringsrisico's van duurzame investeringsprojecten in Nederland te verminderen. Het maatwerkinstrument biedt bedrijven die ambitieuze verduurzamingsdoelstellingen hebben de mogelijkheid om in intensief overleg met de overheid te werken aan een toekomstbestendig businessmodel.

Nederland heeft daarnaast een breed scala aan generieke subsidie-instrumenten, zoals de DEI+ waarmee innovatieve technieken om minder CO₂ uit te stoten in productieprocessen mogelijk worden gemaakt. In aanvulling hierop zet Nederland zich in voor gerichte verruiming van de Europese staatsteunregels om groene investeringen te bevorderen, omdat gemerkt is

⁵ Kamerbrief Strategische agenda voor het ondernemingsklimaat in Nederland, Kamerstuk 32 637, nr. 513, 14 oktober 2022

dat bepaalde staatssteunregels beperkend werken en dergelijke investeringen vertragen.

Een van de krachten van Nederland is bovendien een goede samenwerking tussen overheid, kennisinstellingen, fondsen en bedrijfsleven. Samen met bedrijven en andere partners bevorder ik het vestigingsklimaat door onder andere in te zetten op een goede industriële en logistieke infrastructuur en het versterken van de samenhang in onze industrieclusters. Met de relevante stakeholders worden binnen programma's activiteiten uitgerold om onder andere de circulaire economie, waterstof, groene chemie, *carbon capture and storage* (CCS) en *clean tech* te bevorderen. Uw Kamer is over deze samenwerking geïnformeerd.⁶

Vraag 10

Wanneer wordt er door de Europese Unie een knoop doorgehakt om te komen tot eigen gerichte maatregelen om de Europese economie en industrie concurrerend te houden?

Antwoord 10

De Europese Commissie heeft op woensdag 1 februari jl. een voorstel gedaan voor een «Green Deal Industrial Plan» (GDIP). Hierin staan meerdere voorstellen om het concurrentievermogen van de Europese economie en industrie te versterken. De Europese Commissie kijkt op vier verschillende onderdelen naar concrete maatregelen: op het gebied van regelgeving, toegang tot financiering, vaardigheden en handel. U bent op 6 februari jl. geïnformeerd over de inhoud van dit plan en de appreciatie van het kabinet. Het plan wordt op 9 en 10 februari a.s. besproken tijdens de buitengewone Europese Raad, waarna de Europese Commissie concrete wetgevende voorstellen zal uitwerken.

Vraag 11

Kunt u deze vragen beantwoorden voor het volgende debat met de Minister-President over de Europese Top?

Antwoord 11

Ja.

⁶ Kamerbrief Verduurzaming van de industrie, Kamerstuk 29 826, nr. 135, 5 april 2022; Zomerbrief Maatwerk, Kamerstuk 29 826, nr. 148, 8 juli 2022.